OPINIEMAKER OP ZONDAG
NANI JANSEN REVENTLOW

Zwarte vrouwen verdienen meer aandacht, elke dag, omdat we hun zoveel verschuldigd zijn

29 oktober 2023

Oktober loopt ten einde en daarmee ook de viering van Black Achievement Month: een maand die is gewijd aan het herdenken en vieren van de bijdrage van zwarte mensen aan de geschiedenis en de hedendaagse samenleving. Het thema van dit jaar is '*saluting our sisters*', en hoewel één column nooit genoeg kan zijn om de bijdrage te erkennen die zwarte vrouwen - iedereen die zich identificeert als vrouw - wereldwijd maken aan gerechtigheid, kan ik het niet laten om deze laatste gastcolumn op te dragen aan mijn zusters.

De Volkskrant Avond
Ontvang elke avond onze selectie van de dag: scherpe opinie, reportages, recensies en interviews met mensen die erbie doen.
E-mail
Inschrijven

Zwarte vrouwen hebben altijd voorop gelopen in het verzet tegen onrecht: ze leidden revoluties en vreedzame bewegingen, deden baanbrekende wetenschappelijke ontdekkingen, herdefinieerden feministische gedachtegoed en gaven ons de woorden om institutionele onderdrukking aan te vechten. Ik noem ze 'scheppers van nieuwe werelden'. Werelden waarin we niet systematisch worden onderdrukt, maar waarin ieder van ons kan bloeien. Werelden die, als we ze echt tot leven zouden durven brengen, onrecht overal zouden kunnen aanpakken.

Over de auteur

Nani Jansen Reventlow is oprichter en directeur van Systemic Justice, een organisatie die zich Europabreed inzet voor anti-racisme en sociale en economische rechtvaardigheid met behulp van het strategisch procederen. In de maand oktober is zij gastcolumnist op volkskrant.nl/opinie.

Columnisten hebben de vrijheid hun mening te geven en hoeven zich niet te houden aan de journalistieke regels voor objectiviteit. Lees hier meer over ons beleid.

Eerdere bijdragen in deze discussie vindt u onder aan dit artikel.

Het vieren van de rol van zwarte vrouwen in de antiracismebeweging, en de strijd voor sociale, economische en klimaatrechtvaardigheid in het algemeen, kan niet worden gereduceerd tot een maand of een thema. Zwarte vrouwen verdienen zoveel meer aandacht over de hele linie, elke dag, omdat we hun zoveel verschuldigd zijn.

Herdenkingsdagen zijn dol op lijstjes als een vorm van eerbetoon en ik zou er gemakkelijk één kunnen maken met de vele zwarte vrouwen die we in Nederland zouden moeten eren. Vrouwen die voorop liepen in critical race theory (Philomena Essed), intersectionaliteit op de kaart hielpen zetten (Gloria Wekker)en antikoloniaal verzet leidden (Hermina Huiswoud).

Maar hoeveel lijstjes we ook maken, ze kunnen nooit recht doen aan alle vrouwen die het verdienen om genoemd te worden. En dat is niet een kwestie van een langere lijst maken. Lijstjes hebben de neiging te focussen op de idealisering van 'rolmodellen', wat het cliché van de 'charismatische leider' versterkt. We kijken vaak naar verandering en weerstand door een lens van heldenverering: het idee dat een onfeilbare (vaak mannelijke) figuur voorop loopt op weg naar de verlossing.

Denk aan dr. Martin Luther King, Malcolm X en Fred Hampton. Het is een aantrekkelijke visie die de pers, de entertainmentindustrie en sociale media ons maar al te graag voorschotelen en die ons vermogen om te engageren met complexe kwesties als verandering en verzet verder verzwakt.

Deze verhalen vertellen ook nooit het volledige verhaal. Verandering komt tot stand door meerdere, soms ogenschijnlijk kleine inspanningen van verschillende mensen. Het werk van Ella Baker, die een aantal van de belangrijkste organisaties in de Amerikaanse burgerrechtenbeweging opbouwde, laat een heel ander soort leiderschap zien dan het leiderschap dat wij collectief voor ogen hebben. 'Je zag me niet op televisie, je zag geen nieuwsberichten over mij. De rol die ik probeerde te spelen was het bijeenrapen of aan elkaar leggen van stukjes waaruit hopelijk een organisatie zou kunnen ontstaan', zei Baker. 'Mijn theorie is dat sterke mensen geen sterke leiders nodig hebben.'

We moeten ook onthouden dat niet al het werk dat wordt gedaan voor een betere wereld van grote proporties is. En niet iedereen kiest voor activisme: het idee om een 'carrière' na te streven in welke vorm van activisme dan ook - mensenrechten, klimaat, arbeidsrechten - is teken van keuzeprivilege dat de meeste mensen die zich lokaal organiseren en verzetten nooit hebben gehad.

De meerderheid van de activisten die zich inzetten voor verandering zijn geen publieke figuren. Hun verzet komt voort uit noodzaak, niet uit een carrièrekeuze. Ik denk aan zwarte moeders die activist werden omdat hun kind stierf aan luchtvervuiling, vrouwen wier familieleden door de politie werden gedood en vrouwen wier huizen werden bedreigd. Hoewel we waarschijnlijk geen glamoureuze foto's van hen in de media zullen zien, zij aan zij met beroemdheden, helpt hun verzet een wereld te creëren die beter is voor ons allemaal.

Niet alle verzet hoeft echter wereldveranderend te zijn. In een wereld die is ingericht om ons uit te wissen, waar zwarte moeders te maken hebben met onevenredig hoge sterftecijfers, waar zwarte vrouwen worden gediscrimineerd op de werkvloer en waar het standbeeld van een jong zwart meisje een storm van publieke razernij veroorzaakt, kan overleven op zichzelf al heroïsch zijn. Soms kan eenvoudigweg bestaan, tegen alle verwachtingen in, een radicale daad zijn.

Audre Lorde schreef in haar beroemde gedicht *Litany for Survival*:
'Voor ons allen dit moment en deze triomf /
Het was nooit de bedoeling dat we zouden overleven.'

Dus daarom: aan alle zwarte vrouwen die er voor ons zijn, in de schijnwerpers of daarbuiten, en aan hen die er gewoon zijn.

Wilt u reageren? Stuur dan een opiniebijdrage (max 700 woorden) naar opinie@volkskrant.nl of een brief (maximaal 200 woorden) naar brieven@volkskrant.nl

Lees ook

Vrouwenrechtenactivist Tonia Steltjes wordt in Singer Laren eindelijk 'in de geschiedenis geplaatst'

Denk wil einde aan institutioneel racisme in 2030 en pleit voor één Palestijnse staat

Waarom we zwarte vrouwen meer zouden moeten geloven dan techbedrijven

Mode-icoon Chioma Nnadi is de eerste zwarte vrouw aan het hoofd van de Britse Vogue

Bevalt onze journalistiek u?

Abonneer direct om onbeperkt verder te lezen op volkskrant.nl en in de app, of koppel uw abonnement met dit account.

1. Kies uw abonnement

Digitaal | Digitaal Basis

- Onbeperkt toegang tot artikelen
- Digitale krant met bijlagen (pdf)
- **NIEUW:** Onbeperkt toegang tot alle online artikelen van de 11 beste kranten van Nederland.

+5

MEESTE VOORDEEL
36 maanden 3,50 per week
24 maanden 3,75 per week
12 maanden 4,- per week

Na de gekozen periode kunt u maandelijks opzeggen. U kunt uw bestelling binnen 14 dagen annuleren.

2. Vul uw IBAN-rekeningnummer in

NL91 XXXX 0417 1643 00

Beveiligde transactie
Deze mag maar 1 rekeningnummer in te vullen geef ik toestemming voor automatische incasso van €13,- per maand. De eerste afschrijving vindt plaats in deze/de week van uw bestelling.

Ik ga akkoord met de abonnementsvoorwaarden * (1)

Start met lezen

Als abonnee van de Volkskrant ontvang je per mail nieuws, aantrekkelijke aanbiedingen, actualiteiten en productinformatie. Je kan dit wijzigen bij je voorkeuren.

Opinie

NIEUWS MEER >

- 09:15 UUR
  Live oorlog Israël-Hamas: Israël claimt vreedzame 'militair bolwerk' van Hamas • Hamas beloofd aantal buitenlandse gijzelaar...
- 08:15 UUR
  Live: twee Russische soldaten opgepakt op verdenking van negenvoudige moord in bezet Oekraïne
- 17:45 UUR
  AI-blog: nederlaag voor artiesten die procederen tegen AI-plaatjesmakers

INGEZONDEN BRIEVEN
Denk bij zonnepanelen of warmtepomp aan het milieu en niet aan geld

OPINIE
Laten we zuinig zijn op de zorgverzekering

BEST GELEZEN MEER >

1. De vraag is niet meer of je een warmtepomp aanschaft, maar wanneer. En wat voor een dan?
2. Hannie komt als 'werkende arme' nauwelijks rond: 'Een stuk kaas zien we als onze luxe'
3. Na een jaar vol chaos verschijnt vandaag eindelijk het onderzoek naar oud-Kamervoorzitter Arib

COMMENTAAR
Westen moet Israël tot inkeer brengen; maak onderscheid tussen Hamas en Gazanen

MEER OPINIE >

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?
Tip hier onze journalisten

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright.
Wil je tekst overnemen of een video/fragment, foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.
© 2023 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden